

רע"פ 7958/15 - מחמד אזברגה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 7958/15

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

מחמד אזברגה

נ ג ד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז- לוד, בעפ"ת 18357-04-15, מיום 18.10.2015, שניתן על ידי כב' השופטת הבכירה נ' אהד

בשם המבקש:

עו"ד שי גלעד

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' השופטת הבכירה נ' אהד), בעפ"ת 18357-04-15, מיום 18.10.2015, בגדרו נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (כב' השופטת ר' רז), בפ"ל 6785-05-13, מיום 1.3.2015.

רקע והליכים קודמים

2. לפי העובדות המתוארות בכתב האישום, ביום 23.5.2013, בשעה 22:20 לערך, נהג המבקש ברכב פרטי בעיר לוד, כאשר הוא פסול מלהחזיק רישיון נהיגה. המבקש נהג באותו היום כאשר מופעלות כנגדו שתי פסילות רישיון, שהוטלו על ידי בית המשפט לתעבורה בתל אביב: האחת, פסילה למשך 13 חודשים, מיום 24.10.2012, שהוטלה בפ"ל 1147/09; והשנייה, פסילה למשך 11 חודשים, מיום 28.11.2013, שהוטלה בפ"ל 9588-07-10. כפועל יוצא מנהיגתו של המבקש בזמן פסילה, נהג המבקש גם ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף. עוד תואר בכתב האישום, כי כאשר המבקש נעצר, בשל נהיגתו זו, הוא הזדהה בפני השוטרים כאדם אחר, וכשנדרש מספר פעמים על ידי השוטרים למסור את זהותו, מסר את פרטי אחיו, איסמעיל אזברגה, המופיע כבעליו הרשום של הרכב. בשל מעשים אלו, הואשם המבקש בעבירות הבאות: נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); שימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח בת-תוקף, לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970; ושימוש שלא כדין בפרטי אדם אחר, לפי סעיף 62(9) לפקודת התעבורה.
3. להשלמת התמונה יצוין, כי בעת ביצוע העבירה, עמדו לחובת המבקש שלושה מאסרים מותנים:
- א. בתת"ע 34650/07, הורשע המבקש, ביום 27.3.2012, בנהיגה בשכרות, ונידון, בין היתר, למאסר על תנאי למשך 6 חודשים.
- ב. בפ"ל 1147/09, הורשע המבקש, ביום 24.10.2012, בנוכחותו, בנהיגה בשכרות ובקלות ראש. בנוסף לפסילה שהוזכרה לעיל, נידון המבקש לפסילה על תנאי של 8 חודשים, למשך 3 שנים; התחייבות כספית בסך 20,000 ₪, שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות או תחת השפעת משקאות משכרים, וזאת, למשך 3 שנים; שנת מאסר, על תנאי, שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות או תחת השפעת משקאות משכרים, וזאת, למשך 3 שנים. ביום 22.11.2012 הופקד רישיונו של המבקש.
- ג. בפ"ל 9588-07-10, הורשע המבקש, ביום 28.1.2013, בעבירה של נהיגה בשכרות. בנוסף לפסילה שהוזכרה לעיל, הוטלה על המבקש, פסילה על תנאי של 5 חודשים, למשך 3 שנים; ומאסר על תנאי של 6 חודשים, שלא יעבור עבירה של נהיגה בזמן פסילה, נהיגה בשכרות או תחת השפעת משקאות משכרים, וזאת, למשך 3 שנים.
4. ביום 11.11.2013, הודה המבקש בעובדות כתב האישום, המתוארות לעיל, והורשע בבית משפט השלום לתעבורה בפתח תקווה (להלן: בית המשפט לתעבורה). המבקש הופנה אל שירות המבחן, לבקשתו, לקבלת תסקיר בעניינו, לפני מתן גזר הדין. תסקיר שירות המבחן מתאר את הסיכון שעלול המבקש להוות לסביבתו, וזאת, בין היתר, בשל היותו של המבקש "רצידיביסט בתחום עבירות התעבורה, כאשר המאסרים המותנים לא היוו עבורו הרתעה מספקת להימנע ממעורבות נוספת עם החוק". עם זאת, ניתן משקל נכבד לסיכויי השיקום בעניינו של המבקש, וצוינה "אחריותו הבולטת כלפי משפחתו ועיר מגוריו, היותו איש ציבור מועיל ומקדם, יציבותו בתחום התעסוקה והבעתו מוטיבציה ראשונית לשינוי התנהגות בעייתית ממושכת". על כן, המליץ שירות המבחן להאריך את תוקפם של המאסרים המותנים שהיו תלויים ועומדים מעל לראשו של המבקש, להפנותו לפעילות טיפולית בנושא נסיעה בטוחה, ולהטיל עליו צו של"צ למשך 300 שעות.

5. ביום 27.1.2015, התקיים דיון בבית המשפט לתעבורה, במהלכו טענו הצדדים לעניין העונש. המשיבה הדגישה בטיעוניה את חומרת העבירות שבוצעו על ידי המבקש, את שלושת המאסרים המותנים שעמדו לחובתו בעת ביצוע העבירות, ואת עברו התעבורתי המכביד, הכולל לא פחות מ-83 עבירות תעבורה. בנוסף, הפנתה המשיבה לפסקי דין בהם הושתו עונשי מאסר בפועל בנסיבות דומות. המבקש, בטיעונו לעונש, הסביר את נסיבות ביצוע העבירה, בכך שהוא הוזעק לבית החולים בכדי לבקר את דודו, אשר נפטר ביום שלמחרת, והדגיש כי נהג למרחק קצר של כ-500 מטר בלבד. המבקש צירף, אף הוא, פסיקה במסגרתה הוארך תוקפם של מאסרים מותנים, בנסיבות דומות. מטעמו של המבקש העיד מספר עדי אופי, שלהם היכרות מוקדמת עמו, ואלו התייחסו לפעילותו הציבורית הענפה והחשובה של המבקש בעיר לוד. המבקש תיאר, בנוסף, את השנה האחרונה כשנה הקשה בחייו, שכן בתקופה בה שהה במעצר בית, נפטרו, למרבה הצער, אביו, אחותו ודודו. על כן, טען המבקש, יש לקבל את המלצת שירות המבחן, ולהאריך את תוקפם של המאסרים המותנים שהוטלו עליו.

6. ביום 1.3.2015, נגזר עונשו של המבקש. לצורך קביעת מתחם הענישה, התייחס בית המשפט לתעבורה לחומרת העבירה שעניינה נהיגה בזמן פסילה, לסיכון שהיא מהווה לביטחונם של הנוסעים ברכב ולציבור המשתמשים בדרך, וכן לזלזול שהיא משקפת בחוק. כמו כן, נתן בית המשפט את דעתו לנסיבות ביצוע העבירה, ובין היתר, לעובדת נהיגתו של המבקש למרות שרישיונו נפסל בשני פסקי דין שניתנו בעניינו, ולמסירת הפרטים הכוזבים לשוטרים. על יסוד השיקולים הנ"ל, קבע בית המשפט כי מתחם העונש ההולם נע בין עונש מאסר בפועל קצר של מספר חודשים, לבין מאסר בפועל של 24 חודשים, בנוסף לפסילת רישיון ארוכה.

7. לצורך קביעת עונשו של המבקש בתוך המתחם, נדרש בית המשפט לתעבורה לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה, ובין היתר, לעברו התעבורתי המכביד של המבקש, למאסרים המותנים העומדים לחובתו, וכן לעובדה שזו הפעם הראשונה שבה נהג המבקש בזמן פסילה. עוד קבע בית המשפט לתעבורה כי במקרה דנן, לא מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות סטייה מן הכלל, לפיו יש להפעיל מאסר מותנה שהוטל על נאשם. בנוסף, לא מצא בית המשפט לתעבורה כי יש מקום לאמץ את המלצת שירות המבחן. על כן, החליט בית המשפט להפעיל את המאסרים המותנים, באומרו את הדברים הבאים:

"כאשר עומדים נגד נאשם שלושה מאסרים על תנאי אין המדובר באותו מקרה חריג המצדיק מתן הזדמנות נוספת ואחרונה לחזור למוטב. בתי המשפט נתנו לנאשם מספר הזדמנויות אך הוא לא השכיל לנצל את היד המושטת לו והפר את אמון בתי המשפט בתיקים קודמים. הנאשם בחר לנהוג בזמן פסילה כאשר עונשי המאסר המותנים מרחפים מעל ראשו ועליו לתת על כך את הדין".

עם זאת, ובהתחשב בפעילותו הציבורית הענפה של המבקש, ראה בית המשפט לתעבורה להפעיל את המאסרים המותנים, בחופף לעונש המאסר שיוטל עליו, ובחופף בינם לבין עצמם. לאחר זאת, הטיל בית המשפט לתעבורה את העונשים הבאים על המבקש: 13 חודשי מאסר לריצוי בפועל, בניכוי תקופת מעצרו; כל המאסרים המותנים הופעלו בחופף לעונש המאסר הנ"ל, תוך חפיפה בינם לבין עצמם; מאסר על תנאי של 12 חודשים, למשך 3 שנים, שיחול על עבירה של נהיגה בזמן פסילה; 24 חודשי פסילה בפועל, בניכוי תקופת הפסילה שריצה המבקש; 6 חודשי פסילה על תנאי, למשך 3 שנים; כמו כן, הופעלה ההתחייבות הכספית בסך ₪ 20,000 שהוטלה על המבקש בפ"ל 1147/09, הנזכר לעיל.

8. שני הצדדים לא השלימו עם גזר דינו של בית המשפט לתעבורה, והגישו ערעור לבית המשפט המחוזי מרכז- לוד. המדינה ערערה על קולת העונש שנגזר על המבקש בבית המשפט לתעבורה, ואילו המבקש ערער על חומרת עונשו. ביום 18.10.2015, דחה בית המשפט המחוזי את שני הערעורים גם יחד. בית המשפט המחוזי קבע, כי העונש שהוטל על המבקש אינו חמור כלל ועיקר, והוא אף מקל עמו, ולפיכך יש לדחות את ערעורו. מנגד, נקבע כי אין מקום גם לקבל את ערעור המשיבה מאחר שהעונש אינו מבטא סטייה מהותית מרמת הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה.

הבקשה לרשות ערעור

9. בבקשת רשות הערעור שהוגשה על ידי המבקש, חזר המבקש על עיקרי הטענות שהעלה בערעור שהגיש לבית המשפט המחוזי. המבקש מציג שלוש טענות מרכזיות, בעטין, כך הוא סבור, יש לקבל את בקשתו לרשות ערעור:

ראשית, עולה במקרה דנן, לשיטתו של המבקש, שאלה בדבר "היקף סמכותו של בית משפט בהטילו עונש מאסר מותנה על עבירה שהוא דן בה". לטענתו, בתי המשפט לתעבורה נוהגים להטיל עונשי מאסר מותנים בגין ביצוע עבירות עתידיות, ללא שום קשר בין העבירות עליהן נותן הנאשם את הדין לבין אותה עבירה עתידית, שביצועה יביא להפעלת המאסר המותנה. כך גם בעניינו. המאסרים המותנים הוטלו על המבקש לאחר הרשעתו בעבירות של נהיגה בשכרות, ונקבע כי הם יהיו ברי הפעלה גם בהרשעה בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, על אף שזו הפעם הראשונה שהוא הורשע בעבירה זו. לטענתו, נהיגה בזמן פסילה, ועבירת הנהיגה בשכרות אינן עבירות "מאותה המשפחה", ועל כן, אין היגיון להטיל מאסר מותנה במסגרת הרשעה בעבירת נהיגה בשכרות, שיופעל בעקבות הרשעה בעבירת נהיגה בפסילה. המבקש טען לקיומו של יסוד נפשי שונה, הנדרש לעבירות אלו (אחריות קפידה בנהיגה בשכרות, לעומת נהיגה בזמן פסילה שדורשת מחשבה פלילית); וזאת בנוסף לענישה השונה (עונש מרבי של שנתיים בגין נהיגה בשכרות, לעומת עונש מרבי של שלוש שנים על עבירת נהיגה בזמן פסילה). על כן, הוסיף וטען המבקש, יש לבטל את המאסרים המותנים, מכיוון שלשיטתו הם הוטלו שלא בסמכות.

שנית, נטען על ידי המבקש, כי עולה במקרה דנן שאלה עקרונית נוספת, והיא: "האם ניתן להפעיל התחייבות כספית שהוטלה בתיק קודם על עבירות שבוצעו המונחות בפני בית המשפט, גם על עבירות שלא נעברו בפניו". במקרה דנן, הופעלה התחייבות כספית שהוטלה לאחר הרשעה בעבירה של נהיגה בשכרות, בעוד שהעבירה הנוספת היא עבירה של נהיגה בזמן פסילה. לטענת המבקש, "לא הסמיך המחוקק את בית המשפט להטיל התחייבות כספית על עבירה שכלל לא נעברה בפניו". על כן, עותר המבקש לבטל את הפעלת התחייבות הכספית.

שלישית, טוען המבקש כי הערכאות הקודמות חרגו מרמת הענישה הנהוגה בנסיבות דומות. לטענתו, מתחם הענישה המקובל, בנסיבות של עבירה ראשונה של נהיגה בזמן פסילה, נע בין מאסר על תנאי לבין מאסר בפועל של חודשים בודדים. כמו כן, סבור המבקש כי שגו הערכאות הקודמות משלא התייחסו להליך השיקומי אותו עובר המבקש, ומשלא אימצו את המלצות שירות המבחן. המבקש הוסיף וטען, כי צריך היה ליתן בעניינו "הנחת הודייה", בשל כך שהוא הודה בהזדמנות הראשונה וחסך זמן שיפוטי יקר.

10. על בסיס טענות אלו, סבור המבקש כי יש להיענות לבקשתו לרשות ערעור, לקבל את הערעור לגופו,

להאריך את תוקפם של מאסריו המותנים, ובכך להקל בעונשו.

דין והכרעה

11. כלל ידוע הוא, כי בקשה לרשות ערעור תתקבל במקרים חריגים בלבד, ורק כאשר עולה מהבקשה שאלה משפטית עקרונית, אשר חורגת מעניינם הפרטני של הצדדים להליך; או כאשר סבור בית המשפט כי נגרם עוול או אי צדק מהותי למבקש בהליך המשפטי בעניינו (רע"פ 8106/15 הורטנסה נ' הועדה המקומית לתכנון ובניה- בני ברק (30.11.2015); רע"פ 5558/15 דמרי נ' מדינת ישראל (24.11.2015); רע"פ 7841/15 אילוז נ' מדינת ישראל (19.11.2015)).

12. כאשר הבקשה לרשות ערעור מוגשת לעניין חומרת העונש, רשות הערעור תינתן ככל שמדובר בחריגה קיצונית ממדיניות הענישה המקובלת והנהוגה בנסיבות דומות (רע"פ 7398/15 רחמימוב נ' מדינת ישראל (6.11.2015); רע"פ 7145/15 אנגואץ' נ' מדינת ישראל (28.10.2015); רע"פ 6032/15 אל וחידי נ' מדינת ישראל (21.9.2015)).

13. לא מצאתי כי עונשו של המבקש חורג באופן קיצוני ממדיניות הענישה הנהוגה, בנסיבות דומות, וכמו בית המשפט המחוזי אף אני סבור כי מדובר בעונש מקל שאין בו משום מיצוי הדין עם המבקש. כמו כן, לא התרשמתי כי עולות במקרה דנן שאלות עקרוניות, הדורשות את התייחסותו של בית משפט זה, ב"גלגול שלישי". המבקש נהג ברכב, בידעו כי רישיונו נפסל בשתי הזדמנויות שונות, כאשר מעל לראשו מרחפים 3 מאסרים מותנים. אין להקל בחומרת מעשיו של המבקש, גם אם תתקבל טענתו כי מדובר בנהיגה למרחק קצר, אשר נעשתה בחיפזון, בכדי להגיע במהרה לבית החולים. התנהגותו של המבקש מוכיחה כי העונשים שהוטלו עליו, הצופים פני עתיד, לא סיפקו את ההרתעה הנדרשת למניעת הישנות עבירות תעבורה חמורות מצידו.

14. אשר לטענתו של המבקש לעניין הפעלת המאסרים המותנים שהוטלו עליו, יש להפנות להלכה הפסוקה לפיה בית משפט, המטיל עונשי מאסר מותנים, איננו כבול לעבירות שיוחסו לנאשם בכתב האישום, כפי שאינו כבול גם לעבירות מסוימות אחרות. כפי שנאמר בע"פ 2588/15 ארונב נ' מדינת ישראל (8.6.2015):

"כשם שלבית המשפט יש שיקול דעת לקבוע את משך תקופת התנאי, כך גם בשאלת היקפו הוא רשאי לקבוע כי על נאשם מסוים אסור לעבור עבירות בעלות מכנה משותף. יצוין כי בעבר בתי המשפט היו נוהגים להטיל עונשי מאסר על תנאי הכוללים 'כל פשע', מבלי לפרט מהם הפשעים המותנים, גישה אשר בוקרה על ידי בית משפט זה, אך לא נפסלה בע"פ 296/72 בן דוד נ' מדינת ישראל, פ"ד כז(1) 671 (1973) (להרחבה ראו אהרן אנקר מאסר על תנאי 92-77 (1981))."

15. עם זאת, ומבלי לקבוע מסמרות בדבר, הדעת נותנת כי בית המשפט יגביל את עצמו, בקובעו את עבירת התנאי, לעבירות "מאותה המשפחה" של העבירה בה הורשע הנאשם, וימנע מלקבוע תנאי רחב יתר על המידה. במקרה דנן, לא הייתה כל חריגה מהעיקרון שפורט לעיל, שכן יש לראות בעבירות של נהיגה בשכרות ונהיגה תחת פסילה, כעבירות בעלות מכנה משותף, אשר מגלמות בחובן סכנה רבה למשתמשים בדרך, מצידו של הנאשם. בנסיבות

אלה, לא מצאתי כל ממש בטענה כי עונשי המאסר המותנים הוטלו שלא בסמכות.

16. על כן, הבקשה נדחית.

17. המבקש יתייצב לריצוי עונשו, כפי שקבע בית המשפט המחוזי, בבית סוהר הדרים, ביום 15.12.2015, עד לשעה 10:00, כשברשותו תעודת זהות והחלטה זו.

ניתנה היום, כ' בכסלו התשע"ו (2.12.2015).

ש ו פ ט